

ВОЛОДИМИР

РАДЗИКЕВИЧ

П Р И Г О Д И
Ю Р Ч И К А К У Ч Е Р Я В О Г О

ВОЛОДИМИР РАДЗИКЕВИЧ

ПРИГОДИ
ЮРЧИКА КУЧЕРЯВОГО

— 1948 —

НАКЛАДОМ ГУРТІВНІ ПАПЕРУ

— АВГІСБУРГІ —

diasporiana.org.ua

Образки Осипа Куриласа
Обгортка С. Гординського

1. Перші Юрчикові пригоди.

Славку, Данку, Ромку, Яцю!
Вірко, Любко, Стефцю, Дарцю!
І всі інші чемні діти,
Тихо треба вам сидіти,
Жадних збитків не робити —
Казку буду говорити.

В однім селі була хатка,
Хатка біла, як палатка,
Проживала там родина,
Батько, мати і дитина:
Малий хлопчик, скорий, жвавий,
Звався Юрчик Кучерявий.

Хлопчик гарний був, моторний,
Личка білі, очка чорні,
Русявенький і рум'яний,
З добрим серцем і слухняний,
Лиш збиточник понад міру —
За те часом брав у шкіру.

А вам треба діти вміти
Часом тайну заховати
І нікому в цілім світі
Зле про Юрка не казати.
Добрий хлопчик був наш Юрчик,
Тільки, кажу, був пустунчик.

Тата й маму шанувати,
Змерзлі птички годувати
Та й учитися пильненько
І вмиватися чистенько
Вмів наш Юрчик все охочо,
Тільки пустував досхочу.

Часом вийде на подвір'я,
Вхопить гусака за пір'я,
Шаблю з піхви витягає
Та до бою закликає.
Гусак крик підносить дикий,
І настає бій великий,

Кричать гуси, шабля грає,
Гусак крила підіймає,
Летить пір'я по болоті,
Когут лопотить на плоті,
Юрчик скаче, б'є, махає,
Поки гусак не тікає.

Або часом, іншим разом,
Як не скочить перелазом,
Як вирветься за ворота
(За ним скаче Дроп із плота),
Як пуститься на долину,
Не приходить цілу днину.

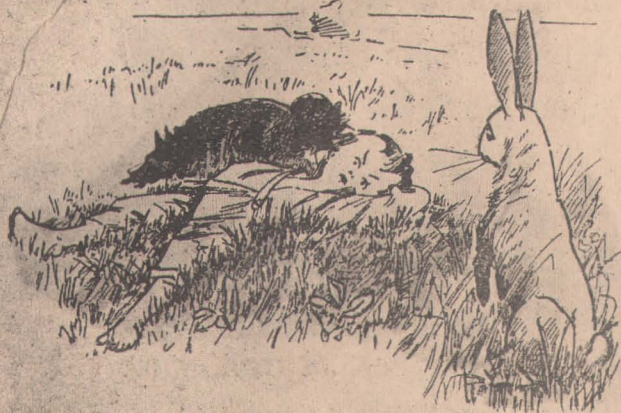
Бо треба вам, діти, знати,
Що був в Юрка пес кудлатий,
Що з ним хлопчик цілу днину
Бігав, грався без упину,
Що за ним гонив у троп,
Малий, чорний — звався Дроп.

З Дропом нераз по долині
Гонить Юрко дві години.
То метелика ізочить,
Часом жабку притолочить,
Часом пісеньку співає
І нераз там спать лягає.

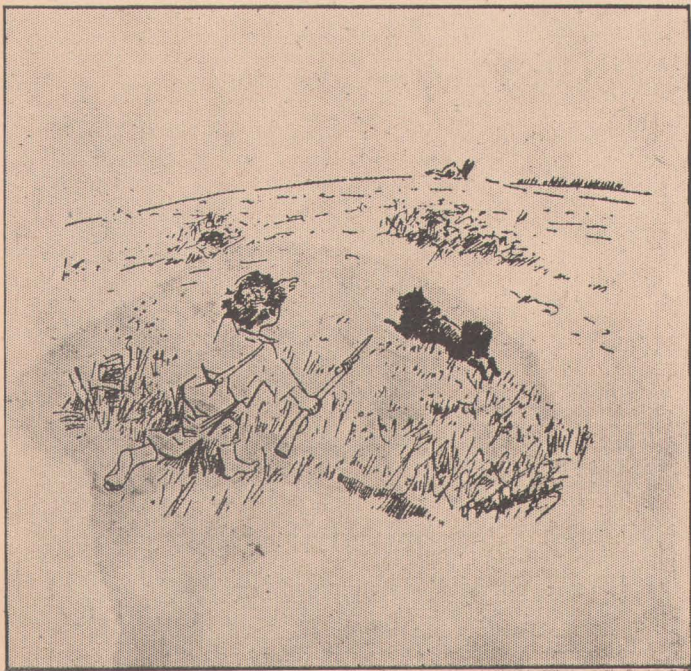
Раз, набігавшись доволі
В огороді і на полі, —
Поклалися в густі трави,
Щоб до дальшої забави
Сил набрати, спочить дрібку —
Та якось заснули кріпко.

Сплять собі в шовкових травах —
Дроп і Юрчик по забавах.
Юркові сон сниться красний:
Що десь ніби ангел ясний
Скрізь літає понад ними,
Світить крильми золотими.

Потім ангел десь сховався!
Юрчик в лісі заблукався:
Ходить, блудить, болять ноги,
Та нема ніде дороги.
А тимчасом серед ночі
Блищать страшні вовка очі.

Такий Юркові сон снився.
Він із ляку пробудився,
Розкрив очі: Боже, Боже!
Що це таке, чи вовк може?...
Щось таке страшне й ухате!
Бідний Юрчик став кричати.

А то зайчик десь попався,
В буйні трави замотався;
Бідний дивиться на Юрка,
А наш Юрчик Дропа штурка.
Дроп піднісся: „Що за диво?
Зайчик тут?“ Схопився живо.

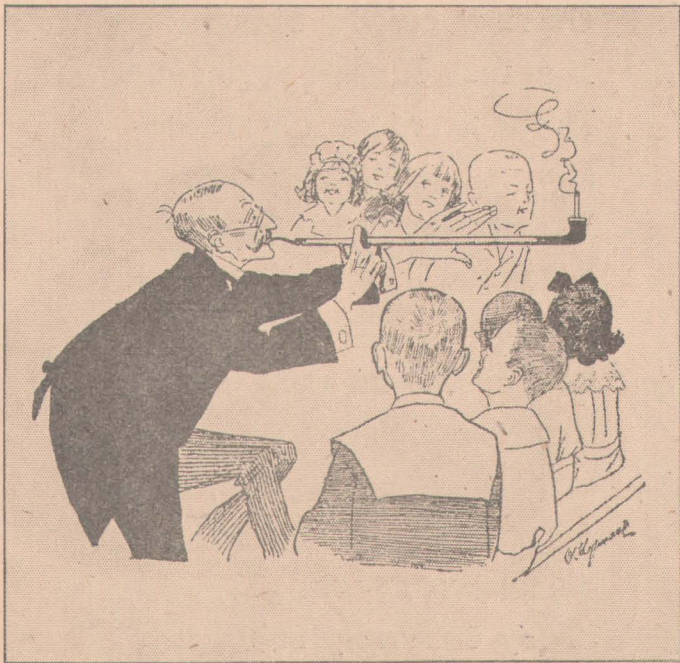
Зайчик тоді ну ж тікати!
Дроп пустився доганяти,
Юрчик кинувсь за стрільбою,
Та вже зайчик за горою!
Бо наш зайчик вітром гонить,
Дроп ніколи не догонить.

От таку смішну пригоду
Мав наш Юрчик край городу.
Потім дуже він стидався,
Що так зайця налякався.
Як вернувся вже додому,
Не казав про це нікому.

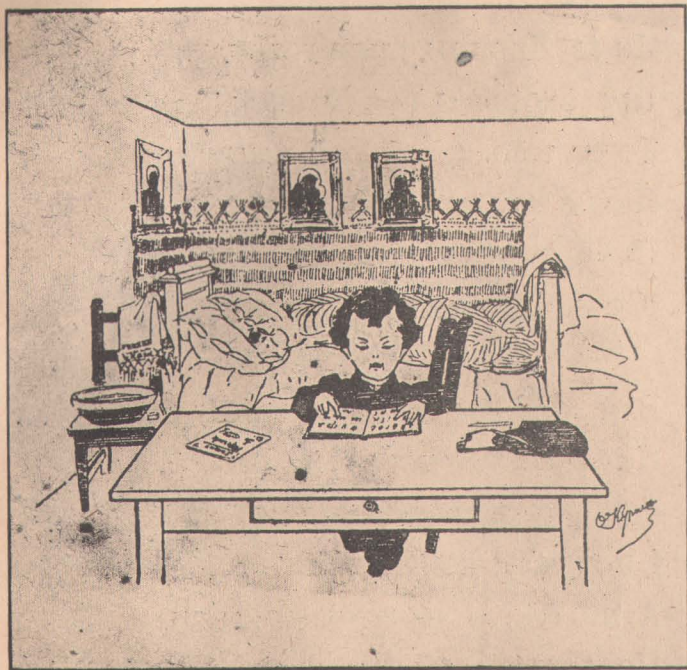
Тепер, діточки кохані,
Йдіть до тата і до мами
І про Юрка повідайте,
А потому спать лягайте.
Зійдемося другий раз,
Знову бавитиму вас.

2. Юрчик на грушці.

За те, діти дорогенькі,
Що ви добрі і чемненькі,
Що за попередню байку
Вуйкові принесли файку, —
Знову буду говорити,
Лиш дозвольте закурити.

Так!... Сідайте вже довкола —
Там Надійка, тут Микола,
А ти, Ромку, не пхай носа
Аж до мого папіроса,
Бо впечешся. — Тепер знову
Зачинаємо розмову.

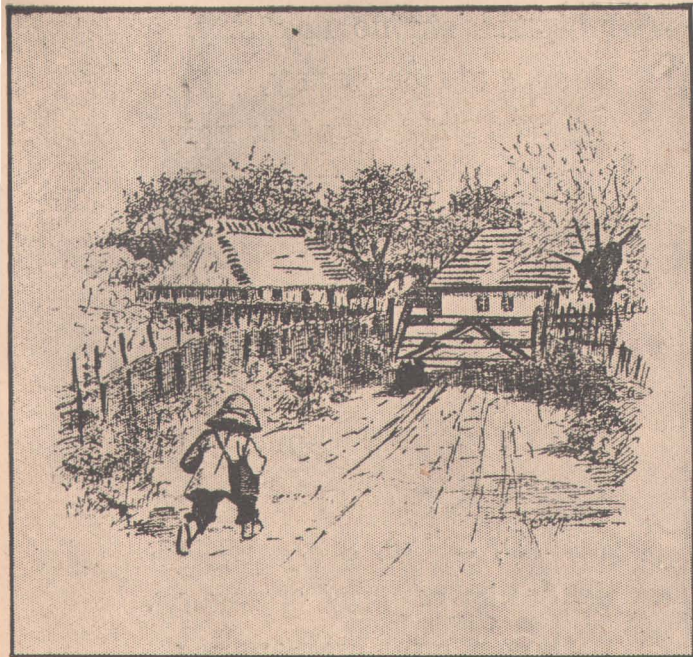
Раз у осінь, як щоднини,
Юрчик вискочив з перини,
Крок у ліво, два на право,
Вбрався, вмився скоро, жваво,
Помолився — книжку в руки
І чим швидше до науки.

Потім прибіг до сніданку
Перевернув на стіл склянку...
Ллється річка по кімнаті,
Рух і гомін в цілій хаті,
Бо так Юрчик став спішитися,
Щоб до Дропа не спізниться.

Як із Дропом привітався,
Про здоров'я розпитався,
То хутенько, як той котик,
Попід плотик, попід плотик,
Поза війтову стодолу —
Юрчик дременував у школу.

В школі прочитав сторінку
Написав М повну жмінку,
Гарно у всім показався
І похвали дочекався.
А по школі — знов до хати
По давньому пустувати.

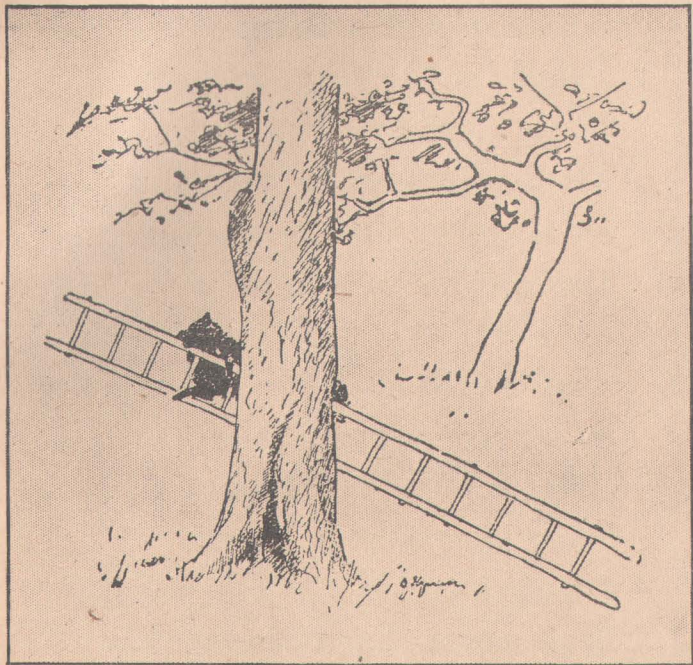
Була осінь. Сад пишався,
Від грушок аж угинався.
Юрчик каже: „Нині мушу
На високу лізти грушу.
Грубі там грушки, як дині,
І солодкі, мабуть, нині“.

Грушка мала пень високий;
Скаче Юрчик чорноокий,
Спинається, вгору дреться,
Але штука не вдається:
Ніяк вилізти не може.
„Що тут робить, милий Боже?“

І біжить він по драбину,
Воліче під деревину,
Тягне з усіх сил, аж пріє,
Бо Дроп помогти не вміє.
Лиш вертиться, скаче, лає,
І Юркові заваджає.

Вкінці, серед труду й поту
Юрчик покінчив роботу.
Як стояла вже драбина —
Звинно, легко, як пташина,
На самім вершку спинився.
Та до грушок причепився.

Їсть наш Юрчик, рве, ховає,
А на Дропа не зважає.
Дроп тимчасом з нетерплячки
По драбині лізе рачки.
В половині похитнувся,
Стрімголов перевернувся.

Дроп додолу ... з ним драбина.
Налякався наш хлопчина,
Як то йому злізти буде?
Хіба прийдуть які люди!
Треба з усіх сил кричати,
Щоб до хати дати знати.

З усієї кричить сили:
„Мамо люба! Тату милий!“
Тільки ніхто не приходить.
Аж ось сонце вже заходить!
Як ніхто не прийде зняти,
Треба буде ночувати!

Тремтить бідний, став весь волос...
Нараз чує тата голос:
„Він десь ось-тут мусить бути,
Відси крики було чути!“
Юрчик кричить: „Я тут, тату!
Я не винен, Дроп-багато.“

Тато взяв Юрка на руки
І давав якісь науки...
Я не слухав, то й не знаю
І вам їх не повторяю...
Щось шептав йому до ушка:
Мабуть — чи смачненька грушка...

Більше вже громадо мила,
Говорить мені не сила.
На усіх нас Сон — Дрімота
Вже чекають коло плота.
Добра нічка вам, солодка!
Сніть про Вуйка, про Володка.

3. Юрчик знаходить товариша.

Я радію тим, що знову
Ви про Юрчика розмову
Просите розпочинати —
Вашу нудьгу розганяти.
Що любий вам Юрчик дуже,
І мені це не байдуже.

Серед забав, бігань, скоків,
Скінчив Юрчик вісім років.
Вивчився читати складно
І писати чисто, ладно.
В Україні як бувало,
Вмів про це сказати чимало.

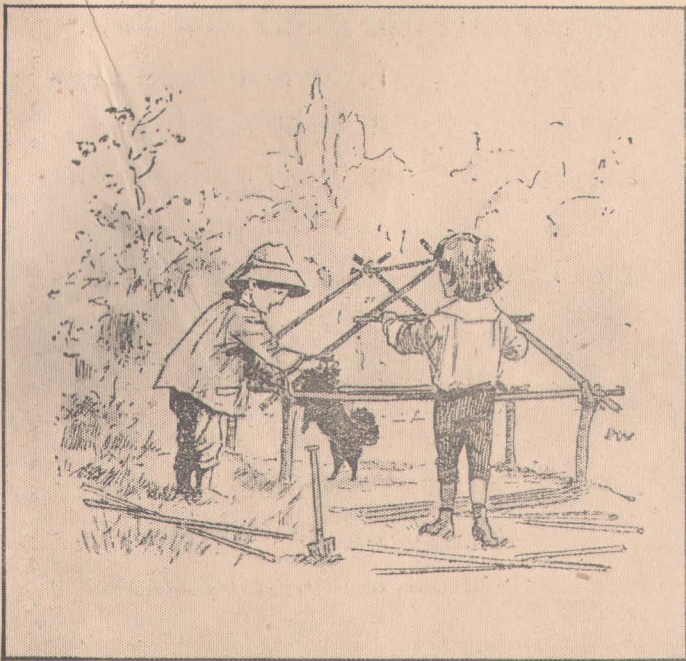
Часом бігав було пішки
Понад річку на горішки.
У ліщині, у зеленій,
Рве, було, орішків жмені,
Поховає у кишені
І назад біжить до нені.

Раз прибіг він у ліщину
І побачив там хлопчину,
Що взяв ніжик і лонатку
Будувати собі хатку.
Став наш Юрчик, дивувався,
До роботи приглядався.

Хлопчик був йому незнаний:
Синьоокий, чисто вбраний,
Шабля висіла при боці,
Кріс на плечах. На потоці
Човен гойдався по хвилі —
Хлопчик працював щосили.

Юрчик каже: „Милий друже!
Що так робиш пильно дуже?
Прийми мене до забави —
Я є Юрчик Кучерявий“.
„А я Данко Підвисокий“ —
Каже хлопчик синьоокий.

Юрчик: „На що тобі осьтут хати?“

Данко: „Щоб мешкати, пане брате“.

Юрчик: „Будеш у ній ночувати?“

Данко: „Ночувати — не думаю,
Зате часто при ручаю
Рибку будемо ловити
І метеликів гонити“.

Юрчик: „Ну, берімося до хати,
Буду тобі помагати“.

Данко: „Хатку здвигнемо з ліщини,
Дах сплетемо із тростини,
Приберем дубовим гіллям,
Встелимо пахучим зіллям.“

Данко: „Плотик стане коло хати...“

Юрчик: „А дроп буде пильнувати!“

Данко: „Будемо собі тут жити...“

Юрчик: „А дроп буде сторожити.“

Данко: „Я приїду тут щоранку.“

Юрчик: „А ти звідки, любий данку?“

Данко: „Я приїхав із Запілля —
Відси буде добра миля!
У житті люблю пригоди,
Ось тому на биєтрі води
Часто я човен пускаю...
І на річці тут гуляю.“

Юрчик: „Моя хата онде скраю . . .

Але човна я не маю . . .“

Данко: „Я тебе прийму до свого

Так, як друга дорогого.

Як покінчимо хатину,

Поїдемо в Україну . . .“

Аж ось тут розмову милу

Щось нараз їм перебило:

Якийсь звір із річки скочив,

Мигнув хлопцям перед очі,

Перелетів повід ноги —

Хлопці скрикнули з тривоги.

Хоч ви дуже раді чути,
Що це таке могло бути,
Не скажу вам цього нині,
В такій пізній вже годині.
Якби ви це нині знали,
Цілу нічку ви б не спали.

4. Страшна потвора.

Всю роботу я покинув
І до вас сюди прилинув,
Бо ми, діти, зачували,
Що ви дещо сумували, —
Коли Вуйка не видали
І про Юрка не чували.

Дуже я хотів би знати,
Як вам довелось спати,
Коли вчули позавчора,
Як якась страшна потвора,
Звір страшенний, лютий, дикий
Нагнав хлопцям страх великий.

Бо я, правду вам сказати, —
Тої нічки не міг спати:
Якісь хлопці, два, смаркаті,
Сміли мене зачіпати,
В ліжко хрущів напустили
І я кидався щосили.*)

*) Про це в книжечці „Максим і Марко“.

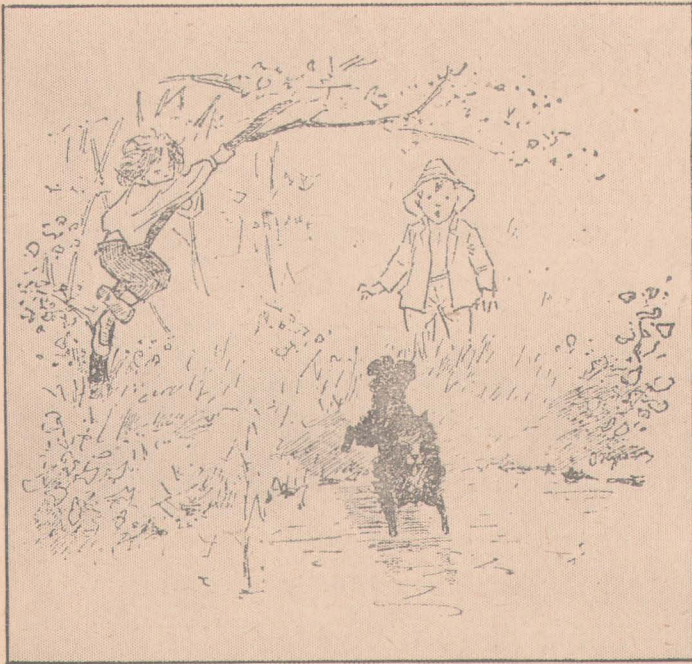
Та вони за свою пробу
Вже дістали добре „бобу“.
І даремна їх робота,
Бо я знаю, що ця псота
Зовсім вас не звеселила —
Лиш для Вуйка жаль збудила...

Юрчик, Данко скоро, швидко
Зрозуміли, що це гидко
Так бояться, дрижати —
Стали зброї добувати:
У руках з'явилися луки,
Гострі мечі і шаблюки,

Зразу бралися за діло,
Трохи з острахом, несміло:
Поміж віття деревини,
В темні кущики ліщини
Обережно заглядали —
Звіра лютого шукали.

Потім щораз відважніше,
І певніше, і сміліше,
Нишпорили по ліщині,
Лазили по деревині,
В кожному діру шаблі пхали,
Звіра лютого шукали.

Нараз знову крик тривоги:
Звір їм плигнув попід ноги,
З нори вискочив стрілою
І сховався під водою —
Якийсь страшний волохатий,
З довгим хвостом і вусатий.

Юрчик скрикнув з переляку,
Данко виліз на гілляку:
Дроп, що бачив цю пригоду,
У розгоні хлюп у воду:
В річці добре лиш скупався,
Та звіра не дошукався.

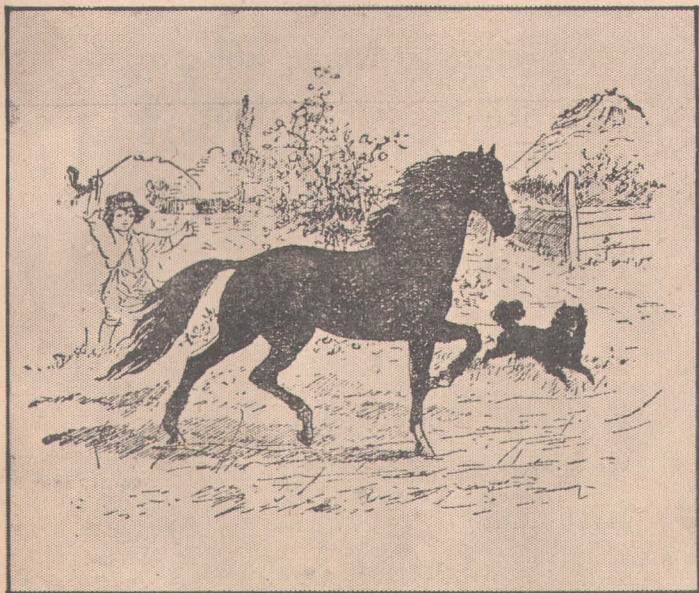
Дроп з водою в річці б'ється,
Данко на березу пнеться,
Юрчик голосно сміється
Його сміх дзвіночком ллється:
„Я вже знаю, знаю, знаю,
Що це скрилося в ручаю“.

„Та ж це відра, що у нічку
За рибами скаче в річку.
Я про неї чув багато,
Як розказував мій тато“.
Юрчик тішиться, гукає,
За відрою скрізь шукає.

Між коріння шаблю пхає,
А з нори... — Хто з вас вгадає?
— Мале, пухке, як котятко,
Вилізає видренятко.
Юрчик захопив і до хати,
Татусеві показати.

Потім, щоб ви, діти, знали,
Хлопці відру доглядали, —
Годували і пестили
І до ловлі риб привчили:
Тільки пустять у водичку,
Видра вже несе плотичку.

Тільки скажуть: „Скачи в річку!“

Видра скаче у водичку,

І у ротуку вусатім

Кидається пструг лускатий,

Іншим разом линок ситий,

Або короп, сріблом критий!

5. Юрчик на конику.

Є що краще в світі, діти,

Як на конику сидіти,

І по чистім вільнім полю

Дати йому повну волю?

Є що краще в світі, діти,

Як на конику сидіти?

Біжить коник, вітер віє,
Лиш де-не-де верба мріє.
Грає коник, грає карий,
Світ як казка сіє чари...
Є що краще в світі, діти,
Як на конику сидіти?

До коника був охочий
Юрчик здавна. Серед ночей
Сняться йому, було, коні:
Карі, сиві і червоні.
Юрчик на них із вітрами
Гонить полем і степами.

Та це тільки у снах, діти,
Бо поправді — ще сидіти
На коні не вмів до ладу:
Замість з боку, сідав ззаду,
А як виліз, хапав живо
Свого коника за гриву.

А цей коник його сивий
Був старенький і лінивий,
Не зважав на крик, побої,
Ледве волік ноги свої.
На нім Юрчик міг доволі
Вигравати по всім полі.

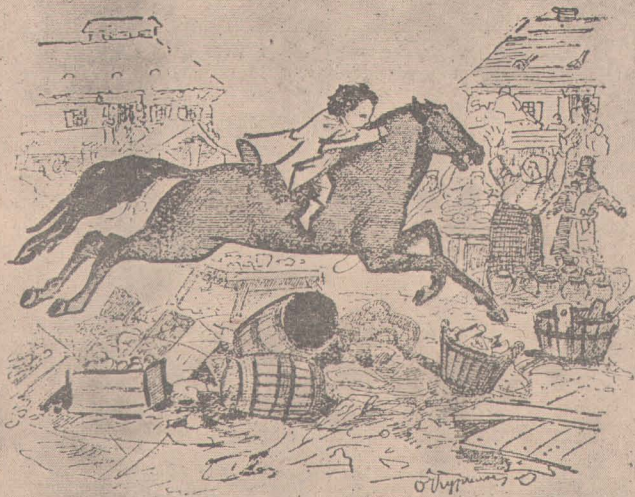
Раз наш Юрчик — разом з татом,
Що взяв грошків багато, —
Виїхав на торг і в місті
За золотих сто чи двісті
В Гершка, жидика рудого,
Купив коня вороного.

Кінь був гарний, цілий чорний,
Статний, бистрий і моторний,
Хвостик чорний, чорна грива,
Тільки вдача полохлива:
Але Гершко не признався,
А ніхто не догадався.

Юрчик думав: Черногривий —
Такий коник, як був сивий...
Ось тому, як тільки тато
За коня зложив заплату,
Юрчик скочив, зловив живо
Свого коника за гриву.

Завів його аж під плотик,
А по плотику, як котик,
На верху коня спинився,
На всі боки поклонився,
Подивився згорда всюди,
Що про нього скажуть люди.

А́вороний боком, боком,
Зразу тільки легким скоком,
Давай в місті пустувати,
Танцювати — вигравати:
Кидав хлопцем без ушину
То угору, то в долину.

Нараз: „тру, тру!“ — мимоходом
Хтось надїхав самоходом.
А вороний — Боже милий —
Як не вирветься щосили,
Перескочив враз без труду
Через першу скраю буду.

А потому поміж люди
Через столи, стільці, буди,
Через гори масла, мила,
Стоси сала і повіла —
Просто стрімголов пустився,
Тільки порох за ним збився.

Ой, чимало на базарі
Зробив тоді шкоди карий,
Як по страшній хуртовині
Розсипались по долині:
Горшки, миски і горнята,
І кричали жиденята.

А тепер шукаймо згуби:
Де подівся Юрчик любий?
Чи зомлів де з ляку, страху,
Чи згубився де на шляху?
Чи де з коника звалився
І між горшки покотився?

Ні, не такий Юрчик вдався:
Добре коника держався,
До карку його схилився,
Як той кліщик причепився:
Як спинили коня люди,
Тоді глянув гордо всюди!

.....
Так то Юрчик на базарі
Покінчив їзду на карім!

Тепер, діти, вас прощаю
І від серця вам бажаю:
Щоб росли ви в розум, сили,
І все лихо повалили,
Щоб ви сильні мали руки
І охоту до науки.

І бажаю вам, щоб потім
Всі ви стали при роботі —
Де кується щастя й воля,
Відки вийде краща доля
Народові і країні —
Нашій любій Україні!

Кінець першої частини.

Herausgegeben mit Genehmigung der Militär-Regierung Deutschland, Nachrichtenkontrolle.

Druck: A. Bilous, Augsburg

Ціна 5.— нм.

